Ч. 33 (13.272). Львів, неділя 12. лютого 1933. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За душу української православної дітвори.

Історичні пригадки. — Релігія, молитва і рідна мова. — Невдалі експерименти з українською молитвою в Галичині. — Залежність православної церкви від адміністративних чинників. — „Тутешня“ мова на Поліссі. — Пп. Костек Бернацький і Бандурський вводять польську мову до науки православної релігії для українських дітей!

Варшава, 8. лютого 1933.

Перед трицяти роками голосною була у польському громадянстві подія, що скоїлася у публичній народній школі у Вжесьні на території колишньої пруської займанщини. Учитель-німець у цій школі биттям змушував польську шкільну дітвору до молитви в німецькій мові. Це викликало велику — і зовсім слушну — бурю та різкі протести цілого польського громадянства у всіх займанщинах та відбилося голосним відгомоном в німецькому райхстаґу і пруському ляндтаґу, у віденському парляменті та в галицькому соймі і — очевидно — на сторінках всієї польської преси та на безчисленних польських вічах у Галичині. Опінія культурної Европи, до якої м. ін. заапелював отвертим листом Генрик Сенкевич, осудила варварський вчинок пруського вчителя і вплела нову тернову галузку у вінок польської національної мартирольоґії з висловами симпатії для поневоленого польського народу.

Часи зміняються і сьогодні містечко Вжесьня у польській державі та нема вже насильства над душею тамошньої шкільної дітвори. Однак сама подія перейшла на сторінки історії польського довоєнного шкільництва і згадується хіба як пригадка важкого минулого при нагоді ріжних ювилеїв.

Новочасні педаґоґи осуджують не тільки фізичне насильство над шкільною дітворою, але й не менше і моральне над її душею. Послідовністю цього є домагання навчання шкільної дітвори в її рідній мові, та в першу чергу навчання у цій мові релігії і моралі, що мають творити духовий фундамент для моральної стійности і кріпкости молодого покоління. Ця засада найшла свій вислів в постановах конституцій новочасних демократичних держав і в трактатах Союзу Народів, зокрема про охорону меншин. Є вона зафіксована і у польській конституції.

Тому не диво, що деякі спроби накинути українській греко-кат. шкільній дітворі або одну молитовну польську формулу, або молитви у незатвердженому гр.-кат. дух. владою тексті викликали негайний рішучий спротив і місц. гр.-кат. духовників і церковної єрархії і всіх громадсько-політ. чинників. Українська преса негайно відгукнулася, Українська Парляментарна Репрезентація зголосила інтерпеляцію і завдяки тому одностайному відпорові, згадані спроби закінчилися невдачею і — бодай покищо — не прийняли ширших розмірів. І тільки „моральна“ та „католицька“ ендецька преса обурювалася на українців, що вони відважилися протестувати проти накидування їм польської молитви!

Для справедливости треба признати, що польські офіціяльні чинники відмежувалися від тих льокальних спроб і що ті спроби не дійшли так далеко, щоби змушувати греко-католицьких катехитів до навчання релігії у польській мові. Отже і досі наука греко-кат. релігії у всіх школах відбувається в українській мові.

Інакше на північних українських землях, де українське населення належить до православного віроісповідання. Православна церква на цих землях є під кермою московської або обмосковленої єрархії і московського чи русотяпського у своїй більшості духовенства, ворожих до національних почувань, змагань і потреб українського народу. Самаж православна церква включно з єрархами і нижчим духовенством є у повній залежності від польського уряду на основі своєрідного розпорядку міністра віроісповідань і освіти (отже навіть не закону чи розпорядку президента зі силою закону) ще з 30. січня 1922, знаного під назвою „Тимчасові постанови про відносини уряду до Православної Церкви в Польщі“.

На основі того тичасового адміністраційного розпорядку *фактичними* керманичами православної церкви стали: директор департаменту віроісповідань ґраф Францішек Потоцький, національний відділ міністерства внутрішніх справ та ті три воєводи, які правлять на землях з православним населенням (Волинь, Полісся, Холмщина у люблинському воєв.) У православних справах на місцях вічно забирають голос старости і шкільні інспектори, а навіть команданти поліційних станиць.

І ось польська державна адміністрація робить натиск на православних духовників, що вчать релігії у вселюдних державних школах, які на Волині, Поліссі і Підляшу та Холмщині є виключно польськими (на Волині є десь якісь мітичні 4 українські школи!), щоби православну релігію викладали *по польськи, хоча нема ніде ні одної польської дитини цього віроісповідання.* Часто цей урядовий натиск має успіх, бо московське чи у своїй більшості обмосковлене духовенство, байдуже до справ власної церкви та чуже місцевим українським масам і українській шкільній дітворі, не протиставиться як слід цьому протизаконному урядовому натискові.

Аж ось довідуємося, що поліський воєвода п. Костек-Бернацький рад би завести „тутешню“ мову на Поліссі як мову навчання православної релігії. Як відомо, при переписі людности в 1921 р. введено у списових аркушах на північно-українських і білоруських землях рубрику „тутешня мова“ крім мови „русинської“, білоруської і московської, та під цю рубрику втягнено чимало наших людей. При останньому переписі людности у 1931 р. рубрики з „тутешньою“ мовою вже не було. Коли поліський православний архієпископ Олександер (москаль з роду) жалівся перед воєводою Костком-Бернацьким на всякі експерименти з навчанням релігії у школах (на Поліссі поляків римо-католиків є найменший відсоток зі всіх воєвідств), то п. Костек-Бернацький відповів йому письменно, що він *рад би в поліському воєвідстві бачити „тутешню“ мову як мову навчання православної релігії*, але тому, що вона не є ще літературною мовою, то *православну релігію треба викладати по польськи.* Відомо, що „тутешніми“ на Поліссі є українці, а у північних частинах білоруси.

Реалізуючи практично повищий погляд свого воєводи, повітовий шкільний інспектор в Бересті п. Ч. Бандурський видав розпорядок до управителів народніх шкіл берестейського повіту з великою абсолютною більшістю („тутешніми“ є там виключно українці, часто національно зовсім свідомі й активні) з 10. січня 1933 ч. 90/33 якого текст, як історичного документу часу, подаємо окремо, з наказом вчити православну релігію в *польській* мові або в церковно-слов'янській і з підручників у тих мовах.

На цьому місці наведу дослівно 18-ий уступ згаданих „Тимчасових постанов про відносини уряду до Прав. Церкви в Польщі“ з 30. I. 1922 про навчання православної релігії у прилюдних школах, який звучить так в польському автентичному тексті:

„Rząd czuwać będzie, aby nauka religji dla uczniów wyznania prawosławnego w szkołach publicznych była obowiązkowa oraz ażeby wykłady jej odbywały się w języku ojczystym uczniów“.

Притоку до видання свого „реформаторського“ розпорядку дала п. Бандурському обставина, що духовні вчителі православної релігії викладали цей предмет у вселюдних школах берестейського повіту *по московськи.* Ця мова, на основі польських мовних законів з 31. липня 1924. не має окремих прав, які мають на підставі тих законів мови українська і білоруська, зокрема не має їх у школі, бо й нема на території Польщі московського автохтонного населення. Отже поминаючи те, що православна сільська дітвора в берестейському повіті *московської мови не знає і її не розуміє*, із законних причин московською мовою не можна там викладати православної релігії. І тут п. Бандурський зовсім в порядку, коли не дозволяє викладів православної релігії у цій мові.

Матірною мовою православної сільської шкільної дітвори є там *виключно українська мова* і згідно з 18-им уступом згаданих вище „Тимчасових постанов“, науку православної релігії треба для неї викладати в її матірній — українській мові. *В берестейському повіті нема ні одної української чи білоруської школи.* Всі прилюдні школи виключно польські і п. Бандурський у своєму протизаконному розпорядку вводить навчання *православної релігії* у викладовій мові школи, себто *у польській* і з польських підручників. Наче на кпини допускає також як викладову мову мертву церковно-слов'янську мову, якою зрештою *не володіє ні один з тамошніх православних священиків, не знає її і не розуміє шкільна дітвора* і у якій нема навіть шкільних підручників та у якій *не викладають сьогодні ні в одній школі на цілому світі!*

Ціль повищого розпорядку п. Бандурського, гідного опатентування і увіковічнення, ясна — повна польонізація української дітвори при помочі польської школи, де і *науку релігії* подають її у польській мові.

Повищу справу, як характеристичну для відносин у Польщі, порушив нині пос. Хруцький у своїй промові на пленумі сойму в диску-

сії над бюджетом міністерства освіти, а Український Соймовий Клюб вніс окрему інтерпеляцію з домаганням, щоби відкликано повищий розпорядок п. Бандурського як протизаконний, та щоби наука православної релігії для української шкільної дітвори відбувалася в її матірній, себто українській мові.

Ця справа найде свій відгук і на міжнародній арені.

Д-р Степан Баран.

*

РОЗПОРЯДОК ПОВІТОВОГО ІНСПЕКТОРА Ч. БАНДУРСЬКОГО В БЕРЕСТІ Н/Б.

про примусове навчання православної релігії в польській мові.

„Inspektorat Szkolny w Brześciu n/B. N. 90/33. Dnia 10. stycznia 1933."

„Do Kierowników Szkół Powszechnych powiatu Brzeskiego."

„Stwierdzonem zostało, iż niektórzy księża proboszczowie wyznania prawosławnego podczas nauki religji w szkołach posługują się językiem rosyjskim. Wobec powyższego polecam Kierownikom szkół dopilnować tego, by nauka religji odbywała się wyłącznie w języku wykładowym szkoły. Stosowanie innego języka, jakoteż podręczników w innym języku jest niedozwolone. Wyjątek stanowi język liturgiczny cerkiewno słowiański, z którym wyznanie prawosławne jest ściśle związane."

„O powyższem zawiadomią Kierownictwa szkół powszechnych Ks. Prefektów i dopilnują zastosowanie się. W razie niezastosowania się, polecam bezzwłocznie o tem donieść do Inspektoratu."

Inspektor Szkolny (—) Cz. Bandurski.

Валютова спекуляція в Радянщині.

Радянська влада позволила виїхати за границю 124 радянським громадянам, яких свояки із загранниці заплатили специяльну оплату на основі нового декрету. 58 осіб виїхало вже за границю, інші виїдуть, оскільки заплатять. На основі приписів радянський громадянин з робітничої кляси дістає дозвіл виїхати за границю за оплатою 250 долярів, інтелігент мусить платити 500 долярів.

У звязку з тією справою витворився в Москві новий рід спекуляції. Тому що на основі валютових приписів у Радянщині не вільно мати загранничної валюти, всякий, хто хоче виїхати з Радянщини і зголошується до влади з визначеною сумою долярів, наражується на те, що ті гроші можуть бути сконфісковані а він сам може дістатися на 5 років до тюрми. Наслідком того повстав окремий рід посередників спекулянтів, що улекшують виїзджаючим „порозуміння" з владою.

Радянські залізниці дорожіють.

МОСКВА. 10. II. ПАТ. З нинішнім днем на основі рішення ради народніх комісарів підвищено на радянських залізницях всі залізничі тарифи, пасажирські й товарові на 35 прц.

Великі крадежі в Радянщині.

МОСКВА. 10. II. Офіціяльні радянські джерела повідомляють про зловживання і крадежі в провінціональних відділах державного банку. В кільканадцятьох відділах здефравдували поверх пів міліона рублів. Дефравдантам удалося втекти.

Другий і третій інтернаціонал єднається.

В Парижі відбулася 7. ц. м. соціялістична конференція в справі оборони робітників перед диктаторським режімом. У конференції взяли участь крім французьких соціялістів також делегати англійської партії праці та соціял-демократичних партій з Німеччини, Італії, Норвегії, Голяндії, Бельгії та Польщі. Рішено, що з огляду на небезпеку, яка грозить пролетаріятові всего світа, особливо з огляду на грізну ситуацію, в якій найшовся німецький пролетаріят, треба скликати соціялістичний і комуністичний інтернаціонал та всі революційні партії, щоби скликали негайно світову соціялістичну конференцію й зорганізували оборону перед реакцією. Спільна конференція має виладити плян акції для робітництва в державах з диктаторським режімом і плян боротьби з реакцією та контрреволюцією.

Безробіття в Німеччині.

БЕРЛІН. 10. II. ПАТ. Звідомлення про стан безробіття в Німеччині з кінцем січня ц. р. виказує дальший зріст безробіття на 45.000 осіб. Загальне число безробітних у Німеччині дійшло до 6.014.000 осіб.

Німецько-італійсько-мадярський пакт.

На засіданні комісії закордонних справ французького парляменту один з правицевих послів заявив, що між Німеччиною, Італією й Мадярщиною станула ще 7. серпня м. р. тайна зачіпно-відпорна умова. Підчас дискусії б. премієр Еріо заявив, що вправді уряд за його головства не зібрав певних доказів істнування такого пакту, однак цей пакт правдоподібно є. Повідомляють про нього також з інших джерел. Тижневик „Капіталь" пише, що Італія зобовязалася піддержати Німеччину при відобранні поморського коридору, а зате Німеччина має помогти Італії в здобутті Дальматії.

Одночасно стверджено пакт між Німеччиною й Мадярщиною в справі воздухоплавства та що одна італійська фірма доставила Мадярщині 32 літаки.

Неспокої в голяндській Ґуяні.

З Парамайбо в Голяндській Ґуяні повідомляють, що там прийшло до кривавої сутички між поліцією та населенням. Велика юрба хотіла звільнити з вязниці одного комуністичного агітатора, якого індійське населення вважає месією. Двох демонстрантів убито, шістнацятьох тяжко ранено.

Протест проти нових податків.

Союз для оборони інтересів податників у Парижі зорганізував великий протестаційний рух проти нових податкових законопроєктів. На знак протесту в найближчому тижні всі париські кавярні з ресторанами будуть замкнені на 24 годин.

Засудили жінку Ґандія.

З Бомбаю повідомляють, що в містечку Борсад відбулася розправа проти жінки Магатми Ґандія, обвинуваченої в непослуху супроти влади та відмові платити податки. Засудили її на 6 місяців вязниці та 500 рупій (5.000 зол.) а на випадок нестягальности на додаткових 6 тижнів вязниці.

Кінець корабельного бунту.

ЛОНДОН, 10. II. ПАТ. Наспіли ближчі вістки про те, як голяндська ескадра воєнної фльоти приневолила збунтований корабель „Зевен Провінціен" піддатися. На корабель кинули з літаків бомби, які викликали пожежу. Збунтована залога почала зі страхом утікати з корабля на човна, піддаючися кораблям, що їх окружили. На збунтованому кораблі згинуло 12 моряків і 25 є ранених.

БАТАВІЯ, 10. II. ПАТ. Згідно з останнім офіціяльним звідомленням від бомб, кинених із літаків на чердак збунтованого голяндського корабля „Зевен Провінціен" згинуло 18 членів залоги, в цьому 14 джаванців і три европейці.

Смерть М. Садовського.

МОСКВА. 10. II. ПАТ. В Київі помер у 73 р. життя великий український театральний артист і організатор, М. Садовський.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. ЛЮТОГО 1933.

ІЛЬКО БОРЩАК. 2)

Нове про Меріме й Україну.

(Henri Mongault: Merimée et l'histoire russe*).

(Докінчення).

Він продовжує її цілий 1862 рік підчас якого друкує одну лише статтю про меблі на льондонській виставі. В осені він попереджує Жені, що він написав „у Біярріці та в Піренеях більшу половину тома", а повернувши в Кан, він продовжує „під дощем свою козацьку тартіну", не без турботи, бо він лякається її довжиння й не знає як зустріне його твір „Журналь де Саван". Перед своїм відїздом на південь, 25. листопада він намацував ґрунт у Лебрена (редактора „Журналь де Саван"): „Я обіцяв Вам маленьку козацьку річ, але не хочу взяти Вас підступом. Це вийде довга річ і не дуже весела, бо там саджають на паль й вішають без кінця"**).

Поява „Салямбо" Фльобера заспокоїла Меріме: ця книга, що мала великий успіх, містила „ще більше тортур і жахів ніж життя Хмельницького"***). Якщо публика приняла картагенський роман „абсолютно божевільний", то вона легко прийме „козацьку тартіну", яка взята з дійсного життя... Виправляючи, 3-го січня 1863 р. свою другу статтю, Меріме в ній знаходить „велику кількість козаків, посаджених на паль і жидів, з яких живими зняли шкуру", а 28-го він признає, що дві наступні статті „також довгі й також повні саджения на паль, здирання шкури та інших гарних річей. Він проводить свої вечорі „пишучи прозу" для „Журналь де Саван". Шість перших місяців 1863 р. він робить коректу. 12. червня Меріме пише з Парижа до Жені, що він виправляє пяту статтю. 2. липня він радіє з Фонтенеблью, що „його козак не дуже занудив її". Під натиском Лебрена він „потіє всі ранки й всі вечорі, хоч цей біс Хмельницький має дуже важке життя, ще важше, ніж його імя".

На цьому місці Монґо робить цікаві й цілком справедливі на нашу думку уваги: „Якщо Меріме без огляду на свою втому вперто продовжує працювати над „козацькою тартіною", мені здається, що причина цього лежала не тільки в цікавій темі, а де в чому поважнішому. Знову, гадаю, політика кидає свою тінь на поважне обличчя історії. Але на цей раз наш сенатор далекий від того, щоби сприяти плянам свого володаря, зате він має відвагу поборювати ці пляни.

Ми находимося в 1863 р., критичному році, коли Франція ціла захопилася польським повстанням, якого найкращим подвигом було замордування російських солдат підчас сну... Отже погляди Меріме є категорично антипольські. Він робить спробу, на свій страх, поширити свої погляди навколо себе... Він пише до пані Де ля Рошжакелен: „Вечором, відпочиваю пишучи біографію жахливого добродія Хмельницького, гетьмана українських козаків з половини 17-го стол., який здається вигадав національні війни. Бачите як я актуалізую свого героя. Ця велика людина хотіла визволити малоросів або козаків, своїх співгромадян, з ярма поляків, які в той час накоювали всяке можливе лихо селянам в їх краю. Нині, як мені здається, поляки користуються в нас успіхом"... Все дає підставу вважати, що Меріме цими поглядами, що їх висловлює в листах до друзів, хотів вплинути на високо поставлені дами, (тобто на цісаревну Евгенію), для яких він шість років пізніше перекладатиме Козачку*) Марка Вовчка, твір якої Меріме пізнав завдяки Тургеневу. Останній може й познайомив Меріме з Марком Вовчком... Одним словом козак у 1854 р., Меріме ним залишається в 1863 р. і до кінця своїх днів. Чи не мав він відваги в 1867 р. писати польці, чарівній графині Пжездецькій, яка радила йому прочитати прихильну до Польщі книгу: „Ви знаєте, що щодо мене, то я козак".

Українізми у праці Костомарова не давалися легко французькому письменникові й він скаржиться в листі до Соболевського: „Я гніваюсь на Костомарова, що вмістив стільки Мало-

*) При цьому справляємо друкарську помилку у прізвищі: Mongault а не Mongauet.

**) Статті про Хмельницького перед назвою їх в органі академії читав на засіданню секції Бартелемі Сент-Ілер.

***) Листи до невідомої II. ст 211

*) Меріме переклав „Козачку", яку читав одного разу Цісарівні Евгенії та її оточенню. Що сталося з цим рукописом невидрукованим невідомо, мабуть згорів разом з іншими паперами Меріме підчас Комуни.

Канада і Радянщина.

З Оттави повідомляють, що між канадійським аграрним синдикатом і радянською владою ведуться переговори в справі виміни 100 тисяч штук канадійської худоби за радянський вуголь, нафту і бензину. Канадійський уряд відмовився підтримати цю трансакцію, відкидуючи кредитову ґарантію у висоті 4 міліонів долярів.

—o—

УПАВ ВЕЛИЧЕЗНИЙ МЕТЕОР.

КЕНІҐСБЕРҐ, 10. II. ПАТ. Величезний метеор з вогняним хвостом, який бачили в багатьох частях провінції, як повідомляють із Ковна упав в околиці Вілкомежа. У проміні одного км. найшли сім відломків метеора. З них найбільший важить 7.200 гр. а найменший 50 гр. При спаданні було таке сильне тиснення повітря, що в проміні 5 км. вилетіли всі шиби. Дві особи, що були біля того місця, де впав метеор, заглушило й вони щойно пізніше відзискали слух.

ЗІСУНУЛАСЯ СКЕЛЯ.

БЕРН, 10. II. ПАТ. Над славним, мальовничим гостинцем Аксенштрасе, що йде здовж озера Чотирьох Кантонів, зісунулася скельна стіна та засипала дорогу 1000-тоновим румовищем. Катастрофа скоїлася кілька хвилин після переїзду поїзду, який їде рівнобіжно з гостинцем.

—o—

Забезпечення польської валюти.

У Варшаві відбулися загальні збори Банку Польського. Після звіту з діяльности банку за минулий рік принято — як повідомляє польська преса — зміну арт. 51 статуту про покриття золотом і валютами грошевого обігу. Досі на основі цього артикулу обіг банкових білетів мусів бути покритий бодай в 40 процентах золотом або чеками та переказами на першорядні заграничні банки. В такомуж відношенні мали бути покриті золотом або девізами негайні власні зобовязання банку. Змінений арт. 51 постановляє, що обіг банкових білетів має бути покритий тільки золотом у висоті лише 30 проц. Суми негайно платних зобовязань банку мають бути тільки тоді покриті золотом, оскільки перевищують 100 міліонів, причому перших 100 міліонів не потрібує покриття.

В дискусії зазначено, що на основі нового статуту Банку Польського міг би він побільшити обіг на 500 міліонів золотих, коли досі Банк Польський міг побільшити обіг найбільше на сто кількадесять міліонів.

З черги затвердили поділ зиску Банку Польського, який досягнув 12,350.000 зол. З тієї суми 12 міліонів призначили на дивіденду у висоті 8 зол. від кожної 100-золотової акції.

Довшу промову про господарське положення держави виголосив президент Банку Врублевський, заявляючи між іншим, що золотий залишився справдішним золотим у золоті та що є одною з найдорожчих валют. Ані уряд, ані Банк Польський не підуть на інфляцію і нема ніякої правдоподібности, щоби голоси за інфляцією можна в якийнебудь формі зреалізувати.

Всі українські внески відкинені!

Пан Полякевіч накидує новий самоуправний закон.

(Зі соймової адміністр. комісії.)

В четвер 9. ц. м. відбулося засідання соймової адміністраційної комісії над третім читанням законопроєкту про частинну зміну територіяльної самоуправи. Члени комісії посли д-р Степан Баран і Степан Кузик поставили засадничі поправки, зголошені на письмі, на зміну чи скреслення цілого ряду статтей проєкту. Передовсім оба речники Українського Соймового Клюбу поставили поправки у новій стилізації до поодиноких статтей, та зокрема щодо виборчої ординації до рад громадських, (волосних і ґмінних), міських і повітових, домагаючись ввести до тих всіх установ пятиіменне виборче право та систему Де Гондта при поділі мандатів. Дальші поправки йшли у напрямі поширення компетенції волосних (ґмінних) рад та повітових виділів коштом компетенції війтів і старостів, скасування професії війтів, права іменувати волосною (ґмінною) радою волосних (ґмінних) писарів і урядовців та їх усувати і т. д. Пос. д-р Баран і пос. Кузик поставили рівнож внесок на скреслення при всіх статтях тих уступів, де говориться що солтис, підсолтис, війт, підвійт, лавники (присяжні), бурмістр і т. д. та члени пов. рад і пов. виділів мусять знати у слові і письмі польську мову, інакше їхній вибір неважний. Оба згадані посли поставили рівнож цілий ряд поправок на зміну чи скреслення ріжних постанов проєкту, які є некорисні, а то й убивчі для самоуправи українського народу. *Всі поправки послів д-ра Барана і Кузика, зголошені ними на нинішньому засіданні, перепали*, бо проти них голосувала одноголосно *сан. більшість комісії* (вона має 19 голосів на 32 членів комісії). Переходили тільки поправки референта і предсідника комісії в одній особі — віцемаршала сойму Полякевича, які він устійнив перед тим зі своїм клюбом та урядом. Санаційна більшість комісії ухвалила нині перших 61 статтей проєкту з винятком ст. 21 (виборча ординація до громадських рад) і ст. 22 (виб. ординація до волосних (ґмінних) рад), над якими голосування відбудеться 10. ц. м., а то на внесок вшехпольського посла Верчака, щоби придумати ще ліпший спосіб „для охорони польської меншини в непольських громадах“. В пятницю 10. ц. м. відбудеться дальше засідання і вже мабуть на другий тиждень проєкт прийде на пленум сойму. На український нарід іде нова велика загроза.

російщини в своїй книжці; без Турґенева я ніколи не дав би собі з цим раду“. Завдяки Турґеневу — додає Монґо — він дав собі добру раду, а це не було легкою річчю. Треба без застережень привітати Меріме, що він зміг вибрати з тисячі велитенських сторінок Костомарова, повних польонізмів і українізмів, сто легких маленьких сторінок. Це добра праця, ясна, тверда, без балаканини й без суттєвих пропусків. Якщо вона залишає враження „сірости“, то помилка полягає в самому сюжеті, якого перипетії черговані з одноманітністю. Російський оригінал хоч має епічний розмах оповідання й мистецький діяльоґ, якому позаздрить неодин драматург, має туже саму хибу. Примушені повторяти ті самі рухи актори цієї страшної драми стають книжковими паладінами. Якщо змістом Меріме йде слідами Костомарова, то формою він цілковито заслуговує на похвали критика Понмартена, який стверджує в творі Меріме „тверду, солідну прозу, цілу в мускулах і нервах, оповідання, що йде просто до мети й де мистецтво так зручно заховано“... Треба підкреслити, що зміст книги належить одному тільки Костомарову... Можливо, що зі свого боку Костомарів подякував своєму товаришеві пера, який ознайомив публику, що читає по французьки, з частиною його творів, але досі жадний документ не дозволяє нам це ствердити“...

Такі є істотні уривки з праці п. Монґо, яка ввійшла від нині в обсяг україністики, де завжди матиме почесне місце.

—o—

Німецька преса про українську ґрафіку.

Дістали ми першу низку німецьких часописів, що помістили менші та більші статейки з нагоди вистави української ґрафіки у Берліні, зорґанізованої Українським Науковим Інститутом, відчиненої у салях Державної Мистецької Бібліотеки.

„Берлінер Таґеблят“ (ч. 64) передає загальні інформації про нашу ґрафіку, підкреслюючи факт, що вже у народніх формах вона відріжняється від російської. Є там згадка про праці Шевченка і про студії наших артистів на чужині, де вони підлягали західно-европейським впливам. Названі прізвища О. Кульчицької, П. Обаля, В. Кричевського, М. Бойчука, Нарбута, В. Січинського, П. Холодного, А. Петрицького і К. Антоновича. „Всі ці українці — пише фаховий критик — володіють бравурно у великих композиціях і у подробицях дереворитом, екслібрісом, сиґнетом, ілюстрацією та обгорткою книжки“.

„Фоссіше Цайтунґ“ (ч. 37) повторяє думку, що „у всіх свобідних винахідчивих композиціях, ілюстраціях і мистецтві книжки є на цій виставі першорядні речі“. Згадані тут Касіян, Налепинська-Бойчук і Глущенко.

„Дайче Альґемайне Цайтунґ“ (ч. 62) називаючи кілька імен (Шевченко, Нарбут, Кричевський) звертає увагу на явище, що „частина українських мистців розсілялась наслідком політичних обставин по ріжних краях Европи та Америки. У своїй творчості вони — західні люди, що засвоїли собі всі тонкості модерної техніки“. Критик робить висновок, що багацтво творчої сили виявляється найбільше тоді, коли артисти спираються на народній традиції.

„Льокаль Анцайґер“ (ч. 61) крім згаданих досі імен наводить імена Лісовського, Мозалевського і О. Сахновського.

„Дер Вестен“ (ч. 37) передає зміст реферату директора Державної Мистецької Бібліотеки“ проф. д-ра Курта Ґлязера і проф. Мірчука, що попередили відчинення вистави окремими викладами.

Те саме робить „Дер Райхсботе“ (ч. 32), „Берлінер Берзенкурієр“ (ч. 62), „Нае Цайт“ (ч. 37), „Дас 12 Ур“ (ч. 31) і „Стеґліцер Анцайґер“ (ч. 31). Найдовша стаття в цьому останньому підписана Робертом Шольцом, попереджена даними про наше історичне минуле. До наведених уже імен додані тут О. Усачів, Осінчук та Іванець.

Нова розправа О. У. Н.

16 обвинувачених зі Скалатщини перед львівським судом.

ДРУГИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

В другому дні розправи зацікавлення процесом не більше, як першого. На салі ледви 30 до 40 осіб, що потрохи дрімають, а потрохи слідкують за ходом розправи. Трибунал переслухав того дня всіх дальших підсудних в числі 10, допустив переслухання як свідка сл. судді Янеллього, а опісля переслухав ще трьох функціонарів тайної поліції з Тернополя.

ЗІЗНАННЯ ДАЛЬШИХ ОБВИНУВАЧЕНИХ.

Обв. **Гаврило Метельський** заявляє, що до **ОУН не належав,** а зізнання у слідстві, якими обтяжив підсудних і себе, вимусила на нім поліція. Він, старший господар (має 41 літ), не приставав з молодими і взагалі не мав з ними ніяких звязків. Щодо Пришляка, то він сходився з ним як з тіточним братом. Про летючки знає, що були, але хто їх розкидав, йому невідомо. Раз казав йому Пришляк закликати Олексу Метельського, оскільки його побачить. Мет. сказав тоді: „Я вже знаю, чого він хоче". Обв. бачив раз у Пришляка револьвер, але він його відігнав.

Обв. **Микола Бровчук заявляє, що до ОУН не належав** і до нічого з того, що йому закидає акт обвинувачення, не признається. Летючок не розкидав.

Обв. **Олекса Фік** заявляє, що **до ОУН не належав** і не розкидав летючок тої організації, ані їх не читав. Обтяжуючі зізнання у слідстві зложив під впливом страху, бо йому грозила поліція. Те саме повторив опісля перед сл. суддею. Нині все те відкликує.

Обв. **Осип Шуст** заявляє, що **до ОУН не належав.** Належав тільки, як і Фік та інші, до „Лугу", головою котрого був пок. Пришляк. Обтяжуючі зізнання у слідстві зложив під впливом погроз поліції і те саме повторив опісля перед сл. суддею.

Обв. **Михайло Низдропа,** 21-літній колодій з Глібова, заявляє, що **до ОУН належав,** але що то за організація, не скаже. Присяги не складав. Коли вступив до організації. не хоче теж сказа-

ти. Заявляє, що на приказ тої організації розкидав летючки ОУН у Глібові, одначе того, що йому передав летючки, не видасть. Дальших зізнань відмовляє.

На домагання оборони предсідник відчитав зізнання обв. зложені в слідстві, з яких виходить, що його поліція била в лице, груди і плечі та грозила й дальшим биттям, оскільки не зложить бажаних їй зізнань.

Обв. **Дмитро Намака** заявляє, що **до ОУН не належав** і не знає, що то за організація, бо не вміє читати. Обтяжуючі зізнання на поліції зложив під впливом страху перед поліцією. Летючок не розкидав ні разом з Низдропою ні сам, а в слідстві до цього признався тому, що такі зізнання зложив Низдропа, а ті зізнання йому прочитали і казали зізнавати таксамо.

Обв. **Дмитро Когут** заявляє, що **до ОУН не належав.** У Пришляка був усього раз, але не дався намовити вступити до організації. Зрештою нічого не знає і до розправи нічого нового не вносить.

Обв. **Олекса Гудз** заявляє, що **до ОУН не належав** і нічого не знає. Його зізнання зовсім нецікаві.

Обв. **Осип Кравчук,** який зізнає з вільної стопи, заявляє, що летючок не розкидав. Працював тільки в „Просвіті" й кооперативі, хоч не вміє ні читати ні писати. Щодо найденого в нього револьверу, то взяв його в застав від одного клієнта за незаплачене убрання (обв. є кравцем).

Обв. **Микола Кушнір,** який зізнає також з вільної стопи, летючок не розкидав. Обв. Метельського різнав аж у сл. вязниці.

ЗА ПЕРЕСЛУХАННЯ СЛ. СУДДІ ЯНЕЛЛЬОГО.

Після переслухання всіх обвинувачених забрав слово прок. Мостовський, домагаючись **переслухання слід. судді Янеллього** з Тернополя на обставину, що переслухування обвинувачених відбувалися згідно з приписами. Іменем оборони реплікував пос. д-р Біляк, противлячись переслуханню сл. судді Янеллього на обставини, наведені прокуратором, бо ніхто з обвинувачених йому нічого каригідного не закидав. Зате оборона не має нічого проти переслухання сл. судді Янеллього на обставину настроїв, часу і відносин, в яких відбувалося переслухування обвинувачених (безпосередньо перед і після наглого суду!). Оцінку цієї справи полишає оборона трибуналові. По нараді рішив трибунал переслухати в характері свідка сл. суддю Янеллього на обставини, наведені прокуратором та обороною.

ДОКАЗОВЕ ПОСТУПОВАННЯ.

Після того трибунал приступив до доказового поступовання. Як перший зізнавав

св. **Петро Краковський,** агент („вивядовца") слідчої поліції у Тернополі. Заприсяжений, оповідає багато і широко, як сл. поліція в Тернополі, діставши конфіденціональну вістку, арештувала в ночі у зал. поїзді обв. Василя Турковського, у якого найшла два револьвери і багато ріжних набоїв. Після того поліція перевела арештування на терені скалатського повіту серед тих осіб, що стикалися з Турковським. Сам Турковський відмовив зізнань, але на думку свідка він головний інспіратор та організатор відділу ОУН на терені Скалатщини. В дальшому свідок обтяжує чергою всіх обвинувачених згідно з тезами акту обвинувачення і докладно та з подробицями описує, як то було у скалатському повіті, як прийшло до вбивства Марищака й замаху на Затирку та в наслідку тих замахів до ліквідації ОУН на терені Скалатщини. При кінці св. Краковський рішуче заперечує, немовби вбитий Марищак був інформатором поліції (це був секретар громади Теклівка, поляк). Його підозрівали в донощицтві до поліції тому, що до нього по дорозі в часі служби вступали часами постерункові. Таксамо підозрівали в тому самому Затирку тому, що до нього вступали постерункові нераз на снідання.

ЦІКАВІ ЗАПИТИ.

При кінці деякі з обвинувачених (Метельський і Бровчук) спростовували дещо з зізнань свідка, а потім ставили йому запити прокуратор та оборона. Запит обор. **д-ра Паньківського** до свідка, чи суд передавав обвинувачених назад поліції до переслухання, предсідник ухилив. На дальший запит тогож оборонця, чи сл. виділ у Тернополі є відділом поліційним, свідок каже: Так. На третій запит: Яким чином поліція дістала до рук лист, висланий обв. Бровчуком з тюрми до свого села почтою? — свідок каже: Це наша тайна. Ми дістали той лист конфіденціональним шляхом...

ВНЕСКИ ОБОР. Д-РА ШУХЕВИЧА І ПРОКУРАТОРА.

Обор. **д-р Шухевич** ставить внесок переслухати оборонців з наглого суду в Тернополі д-ра Барана, д-ра Ладику, д-ра Бриковича і д-ра Олійника на обставину, що обв. Метельський перед ними і на розправі зізнавав, що був битий. Вони теж посвідчать, що ніхто з них не говорив ніколи, що моральним справником обох замахів був обв. Турковський та обв. Панас.

Прокуратор поставив після цього від себе внесок переслухати предсідника того суду, а також прокуратора на ту саму обставину.

Після того зізнавали ще два поліц. свідки.

Св. **Станіслав Цельнер,** „вивядовца" сл. поліції в Тернополі, заприсяжений, зізнає на обставину арештування обв. Турковського згідно з актом обвинувачення.

Св. **Станіслав Маліновський,** урядовець К. О. П-у, заприсяжений, зізнає, що переслухував після арештування Турковського, який заявив, що з шпіонажею, у якій його підозрівали, з уваги на його записки, не має нічого спільного, бо належить до ОУН.

На цьому покінчився другий день розправи. Продовження в суботу в 9. год. рано.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК.

У вчорашньому (32.) числі „Діла", в звідомленні з розправи, у третьому уступі з початку слово „вислані" прохаємо справити на: „вичислені". У семому уступі на самім початку зложено помилково: „Обв. Павло Старик". Має бути: „Обв. Павло Стадник".

Великі редукції в радянській адміністрації.

МОСКВА, 10. II. ПАТ. В останньому часі переведено в багатьох радянських організаціях редукції урядовців і самих урядів. У закавказькій республиці зліквідовано 138 урядів, а в залишених урядах звільнено 8.623 службовців. В середній Азії зліквідовано 32 уряди на загальне число 87, а в залишених зредуковано 1.000 осіб. В цілій чорноморській провінції зредуковано 4.539 урядовців, у ленінградській окрузі зліквідовано 142 бюра, а в залишених звільнено 330 службовців. Як відомо, буджет на р. 1933 передбачує 350 міліонів рублів ощадностей шляхом персональних редукцій в державному апараті.

—o—

Комунікат і „комунікат".

I. Комунікат Союзу Українок.

У 14. числі „Діла" з 22. січня ц. р. появився під повищим заголовком комунікат Союзу Українок у Львові такого змісту:

„Головний Виділ Союзу Українок у Львові подає до загального відома, що на свому засіданні в дні 16. січня 1933 порішив одноголосно на основі § 25 б) свого статуту виключити п. *Дарію Бабякову* з Рогатина з членів Союзу Українок за її шкідливу для Т-ва діяльність. За Гол. Виділ Союзу Українок у Львові: *Мілена Рудницька* в. р. голова: *Олена Шепарович* в. р. за секретарку".

Мабуть у звязку з цим комунікатом львівської централі появився в „Громадському Голосі" ч. 6. з дати 11. лютого 1933 р. теж „Комунікат", але рогатинської філії Союзу Українок. Повний текст цього „комунікату" разом із заголовком виглядає так:

II. Комунікат Союзу Українок.

„Виділ Філії Союзу Українок у Рогатині подає оцим до відома, що на свому засіданні дня 26. січня 1933 р. одноголосно постановив *виключити п. Мілену Рудницьку з членів* філії Союзу Українок у Рогатині за її кирницу і шкідливу діяльність для жіночої організації в повіті Виділ Філії Союзу Українок у Рогатині".

III. Кпини з усякого зорганізованого життя.

Комунікат філії Союзу Українок у Рогатині треба вважати хіба вершком цинізму та облуди його авторів. Бо в організованому громадському житті ще такого не бувало, щоби якийнебудь виділ філіяльної установи міг виключати споміж своїх членів голову організаційної централі, якій та філія статутово підлягає. Такий дивогляд можливий хіба тільки в нас, на нашій нещасній землі, такій чомусь сприяючій для всякого роду отаманщини. Прикро, що та отаманщина вдирається і в ряди наших жіночих організацій. Ми, очевидно, не знаємо, чому і защо Головний Виділ Союзу Українок виключив з членів п. Д. Бабякову, але віримо, що без поважних причин цього напевно не зробив.

Колиж у відповідь на те виділ рогатинської філії вважав за доцільне оголосити на сторінках

„Гром. Голосу" наведений вище неповажний комунікат, то тим тільки підкреслив, що йому не лежать дуже на серці ні організація ні консолідація українського жіноцтва, а навпаки йому до вподоби дезорганізація і підтинання авторитету своєї власної організаційної централі.

Диво, що рогатинський знаменитий „комунікат" дістав чомусь заголовок „Комунікат Союзу Українок", а не „комунікат філії". У такому складанні заголовку не можна не доглянути злобної тенденції здезорієнтувати читачів.

Зі сойму.

Відгомін справи Біласа та Данилишина.

ВАРШАВА, 10. II. ПАТ. На нинішньому засіданні сойму в дальшій дискусії над бюджетом м-ства справедливости пос. *Загайкевич* (Український Клюб) жалівся на усування суддів і на дуже часті конфіскати української преси. Бесідник обговорив справу наглих судів і згадав про присуд на виконавців нападу в Городку Яг., яких помилування сподівалася українська громадська думка.

Пос. Пасхальський (ББ) полемізуючи з пос. Загайкевичем, сказав, що державна рація вимагала, щоби Біласа та Данилишина покарали смертю.

Опісля сойм радив над бюджетом монополів.

НОВИНКИ

— **Колядки у львівських церквах.** По причині виїзду хору „Сурма" на свято Станиславівського Бояна та перемучення членів хору подорожею, не міг цей хор відспівати колядок в церкві св. Юра 5. ц. м. Зате 12. лютого ц. р. в год. 12 відспіває хор „Сурма" низку галицьких колядок у св. Юрі. Цьогож дня у Юрі, Преображенській і Волоській церкві співатимуть теж хори: рад. Купчинського й „Бандурист".

— **Просфора Рідної Школи в стрийській дільниці.** В неділю 5. ц. м. відбулася за старанням Кружка Р. Ш. стрийської дільниці в домівці хлопячої школи ім. Т. Шевченка святочна просфора, у якій взяли участь представники Церковного Братства і місцевих культурно-освітніх товариств: Кружка Р. Ш., Чит. „Просвіти", „Будучности" та „Лугу". Свято почалось традиційним благословленням просфори, якого довершив о. П. Дзедзик. Він як голова місцевого Кружка Р. Ш. привитав теж представників згаданих товариств, складаючи на їхні руки побажання гарного розвою для заступлених ними товариств і завізвав до єдности, що є найліпшою запорукою успішної праці для кращої долі народу. Свято виповнили численні промови, переплітані хоровими продукціями. Хор читальні, зложений виключно з реміснічої молоді, відспівав справно ряд колядок, щедрівок і народних пісень. Виголошено кількаnадцять патріотичних промов на актуальні теми. Численно зібрані учасники свята в числі около 150 осіб, нагороджували промовців грімкими оплесками. Збірка на будову „Народнього Дому" на стрийській дільниці дала 25.50 зол. Святочний вечір закінчився відспіванням народнього гимну.

— **Протиалькогольний і протинікотинний курс** влаштовує Т-во „Відродження" в днях 17. і 18. лютого ц. р. у Львові у великій салі Музею Наук. Т-ва ім. Т. Шевченка при вул. Чарнецького 24. Програма курсу: Пятниця 17. лютого, 17 год. 1) д-р С. Парфанович: Наша боротьба з тютюном. 2) Д-р М. Дзерович: Алькоголізм і дідичність. 3) Ю. Каменецький: Етика й алькоголізм. Субота 18. лютого, початок 17. год. 1) Сенатор Ю. Павликовський: Історія української протиалькогольної думки від часів знесення панщини. 2) Сенаторка О. Кисілевська: Роля жінки в протиалькогольній і протинікотинній боротьбі. Виклади получені з виставкою образів. Кожний виклад триватиме 45 хвилин.

— **Де найбільше читають газет.** Міністерство почт і телеграфів оголосило звідомлення про рух посилок у Польщі. Виходить, що найбільше газет читають у західних воєвідствах, отже на Поморю, в Познанщині та на Горішньому Шлеську. Середньо представляється газетний рух у Конгресівці та Галичині, а найменше газет іде в Люблинщині, на Волині та Виленщині.

— **Засудили бувш. начальника „Бригідок".** Перед львівським апеляційним судом закінчилася розправа проти бувш. начальника тюрми „Бригідки" Маєвського, обвинуваченого в цьому, що самовільно давав відпустки вязням і що про вязня, львівського купця Бараха післав м-ству справедливости неправдиве внесення. Окружний суд засудив був Маєвського на 4 місяці вязниці з припиненням виконання кари на 3 роки. Апеляційний суд за повищі проступки засудив Маєвського на 1 рік тюрми, утрату почесних і горожанських прав через три роки та заплату частини коштів розправи.

— **Хто виграв на льотерії.** В другому дні тягнення Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 100.000 зол. на ч. 51744. 15.000 зол. на ч. 4423 135238. 2.000 зол. на ч. 6044 15928 19607 21295 21990 35630 74047 74137 74551 111010 111684 112623 122455. 1000 зол. на ч. 6724 10451 41718 43189 67291 82943 85114 114324 133954. 500 зол. на ч. 7696 15600 31124 54195 81583 95098 111605 121699 122794 125586 130179 132495 139953 145106. 400 зол. на ч. 10453 11596 14666 15238 15797 25859 34107 35720 41116 43336 48598 58150 65949 72102 73155 76783 86889 89390 102877 105001 105668 113311 141167 141715 142217.

— **Ціла родина перейшла на жидівське.** Залізничний урядовець Мик. Недбала в Соснівці, довідавшися, що його родина походить з жидівської лінії, рішив вернутися до віри своїх предків. Його батько, теж залізничий урядовець, богатий чоловік, відраджував йому відступництво від християнської віри, обіцяв дати йому зараз увесь свій маєток, однак син зробив таки своє. Перед кількома днями перейшов разом з жінкою і двома дітьми на жидівство. Називається тепер Авраам, його жінка дістала імя Сара, 6-літного сина назвали Ісааком, а 4-літн. Яковом. Нова жидівська родина перенеслася до Отвоцка і старається добути документи, потрібні до виїзду до Палестини.

— **Напад на трафіку.** На трафіку С. Бартфельда в Турці пов. Коломия напало в ночі кількох молодих людей і хотіли дібратися до каси. Однак Бартфельд криком прогнав їх і пустився за ними в погоню. Під лісом один з напасників стрілив кілька рази і ранив його тяжко. Поліція шукає за винуватцями.

— **Золотий прут.** Недалеко Дебрецина (на Мадярщині) у лісі найшов рубач золотий прут 40 цм. довгий, що важить 22 дека. Фаховці кажуть, що той прут витопив передісторичний гутник. Кажуть, що це золото має вже 2000 літ. Рубач віднісе золото на поліцію і йому належиться третина знахідного.

— **Німці виганяють жидів.** Велике обурення серед жидівського населення викликало виданлення саксонською владою 15 жидівських родин, польських громадян, що перебувають у Саксонії від кільканадцятьох років. Жиди мають покинути Німеччину до 28. ц. м., інакше будуть виселені примусово.

— **Знову хотіли схопити Ліндберґову дитину.** У Злучених Державах арештували двох людей, які хотіли вимантити від Ліндберга 50.000 дол. під загрозою, що схоплять його 6-місячного синка. Поліція підложила в умовленому місці чек на 17 тис. долярів, а коли той чоловік прийшов до банку з тим чеком, його арештували.

ВІЛЬГЕЛЬМ ЗРІКАЄТЬСЯ ПРЕСТОЛА В КОРИСТЬ КРОНПРІНЦА.

ПАРИЖ, 10. II. ПАТ. „Журналь де Деба" передруковує із застереженням вістки „Нюйорк Емерікен" нібито бувш. цісар Вільгельм сказав своякам, що він уже за старий та перемучений, тому після кільканадцяти дневого побуту в Німеччині зречеться престола в користь найстаршого сина.

—o—

ГІНДЕНБУРҐ УСТУПАЄ?

Берлінська пресова агенція „Політішер Тагесдінст" принесла вістку, нібито Гінденбурґ думає уступити, коли б Гітлер здобув більшість при виборах до райхстаґу. Тоді то президент найвищого трибуналу, як заступник президента, іменував би регента. Регентом тим — як вичувати — був би кронпрінц. Офіціяльні чинники заперечили цю вістку.

ВІДПОВІДЬ ЯПОНІЇ В СПРАВІ МАНДЖУРІЇ.

ТОКІО, 10. II. ПАТ. Нині збереться кабінет, щоби обговорити та зредаґувати відповідь Японії на питання женевського комітету 19-х, чи Японія одобрює без застережень заяву, що теперішній устрій Манджуко розвязує спірне питання.

Із компетентних кол повідомляють, що японський уряд не думає відступати від свого становища в справі Манджуко, а своїй делеґації в Женеві прикаже не складати ніяких зобовязань, поки не дістане нових вказівок.

Домагання комітету 19-х викликало в Японії велике схвилювання, головно в яп. м-стві закордонних справ. Представник того м-ства сказав у пресовому інтервю, що треба вважати обдумним становище Ліґи Націй, яка твердить, що не розуміє становища Японії в справі держави Манджуко, хоч Японія кілька разів зложила заяву в тій справі, бо Японія вірить, що істнування манджурської держави це головна основа мира на Дал. Сході.

ІТАЛІЯ НЕ ДОСТАВИЛА МАДЯРЩИНІ ЛІТАКІВ.

БУДАПЕШТ, 10. II. ПАТ. Із міродатніх кол повідомляють, що вістка „Еко де Парі" будьто би Італія доставила для Мадярщини літаки, не є правдива.

ЗАМІСТЬ ЗНИЖКИ ПЛАТНІ.

У Франції замість знижки платні підвищуть податок від платень повище 20.000 франків.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: „*МАДМУАЗЕЛЬ*", комедія на 3 дії *Жака Деваля*.

Історія про те, як старша ґувернантка тужить за материнством, а не може, як і не могла все життя, зважитись стати матірю. Як можна задовольнити таку природу, дуже людську потребу, залишаючись чистою? Тільки французький комедієписець може таку поважну проблему поєднати із цілою низкою ліричних і прекомічних сцен, перемішати сльози зі сміхом і забавляти нас увесь вечір, ні разу не навівши зморшки на чоло. Весела, глибше подумана комедія, прегарно складена, без одної зайвої сцени. *м. р.*

—o—

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

ВАСИЛЬ БЕЧ,

емер. надпор. рах. б. австрійської армії, упокоївся дня 29. м. м. в Головецьку турчанського повіту в 70 р. життя. Покійний, людина невтомної праці, перейшовши ще перед війною на емеритуру, осів в рідному селі, де всім служив досвідною радою та вів просвітно-економічні товариства. В національних справах був непохитний і до витревалости заохочував своїх односельчан. Імя його, як досвідченого пасічника, широко відоме. В. Й. П!

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 10. II. 1933 р. за масло експортове та десерове пріма 2·20 зол., за літру молока 15—17 сот., літру сметани 0·60 зол., копу яєць 5·80—6·00 зол.

Ovomaltine

ДЛЯ ВСІХ.

ЗДОРОВЛЯ И ЖИВУЧІСТЬ можна задержати від дитинства до старости, якщо в кожній хаті щоденно питимуть ОВОМАЛЬТИНУ. Ця знаменита віджвка з яєць, молока, солоду і какао в своїй сконцентрованій формі має всі відживчі складники і вітаміни необхідні для здоровля. ОВОМАЛЬТИНА робить кожний напій повновартісним, легкостравним, успішно ділає на нервову систему, скріплює організм, дає багатий запас здоровля і енергії — причому діти, з огляду на її милий смак, волять ОВОМАЛЬТИНУ, ніж кожний інший напій.

OVOMALTINE

запевнює здоровля!

Ціни: пушка 125 гр. зол. 2.50,
250 гр. зол. 4.30, 500 гр. зол. 7.80.

Fabryka Chemiczno-Farmaceutyczna
Dr. A. WANDER, Sp. Akc.
Kraków.

Можна дістати в усіх аптиках і дрогеріях. — Зразки і брошури висилаємо безплатно.

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 11. II. год. 7.30 веч. „Аїда" (опера).

Неділя, 12. II. год. 3.30 попол. останній раз „Самум" (ціни найнижчі).

Неділя, 12. II. год. 7.30 веч. „Розбійники" (Абон. 7).

Театр Ріжнородностей.

Субота, 11. II. год. 7.30 веч. „Мадмоазель" (Абон. 7).

Неділя, 12. II. год. 11.30 передпол., оперовий поранок „Цирулик севільський" і 3-а дія „Циганерії" у виконанні учнів Оперового Курсу Консерваторії Польського Музичного Т-ва у Львові.

Неділя, 12. II. год. 3.30 веч. „Джім і Джіл" (Абон. 5).

Неділя, 12. II. год. 7.30 веч. „Мадмоазель" (Абон. 7).

Кіна.

АДРІЯ: „Дім ч. 13" (I. „Тайна вязничної келії", II. „Любка смерти"), додаток: „Трубач Слім у Парижі".

АПОЛЬО: „Ромео та Юльця".

АТЛЯНТІК: „Аріяна" (на осн. Кльода Анета).

КАСІНО: „Чемп" (із Волесом Бері).

КОЛІСЕЙ: „Остання парубоцька ніч", ревія „Завіяний карнавал".

КОПЕРНИК: „Распутін" (Конр. Файт).

МАРУСЕНЬКА: „Распутін" Конрад Файт).

МІРАЖ: „Москва без маски".

ОАЗА: „Льорель і Гарді. Їх доля та недоля" та ревія.

ПАЛЯС: „10 проц. для мене".

ПАН: „Хоробрий вояк Швейк".

ПАСАЖ: „Глибини моря", „Лицарі в хмарах".

ПРОМІНЬ: „Шлях до раю" (Ліл. Гарвей).

СТИЛЕВЕ: „X 27" (Марлена Дітріх), ревія: „Праця збогачує".

УТІХА: „Піднебесний роман" і ревія.

ХИМЕРА: „Година з тобою" (Шевальє і Жанета Мекдональд).

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.
СМІХ ЗЕМЛІ
Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

Закордонне радіо.

Субота, 11. лютого 1933.

Барі (269,4) 20.40 Опера, **Братислава** (279,3) 16.10 Концерт, 18.15 Нар. музика, 20.30 Весела програма, **Гуізен**(296,1) 16.40 „Парсіфаль" оп. Вагнера, **Штрасбург** (345,2) 18.00 Концерт. **Штутгарт** (360,6) 12.50 Пісні в супроводі лютні, **Рим** (441,2) 20.45 Опера, **Лянгенберг** (472,4) 20.00 Вес. вечір, **Відень** (518,1) 17.35 Концерт, **Мінхен** (532,9) 20.00 „Альтер шіцт" комедія Кройца, **Харків** (937,5) 10.30, 15.15, 18.40 Концерт, 13.15 Звуковики, 16.30 Гумор, 24.00 Нар пісні й музика.

Неділя, 12. лютого 1933.

Братислава (279,3) 16.00 Концерт, **Міляно** (331,4) 21.00 Опера, **Гельсінгфорс** (368,1) 19.30 Спів, **Ляйпціг** (389,6) 11.30 Бахова кантата, **Сотенс** (403,5) 19.30 Тр. з Нюйорку: Муринські пісні, **Рим** (441,2) 12.30 Музика, 20.45 „Ля Донна Пердута" оп. Пієтріє, **Лянгенберг** (472,4) 17.00, 18.30, 21.00 „Льогенгрін" оп. Вагнера, **Прага** (488,6) 7.30, 11.00 Концерт, **Відень** (518,1) 9.55 Хор хлопців, 15.00 Військ музика, **Любляна** (575) 20.00 Спів, **Харків** (937,5) 10.00, 16.15 Концерт, 18.00 Опера, 24.00 Звуковики, **Москва** (1000) 18.30 Концерт Голованова, Нежданова, Ігумнова (Досв. 720 м.).

Львівське радіо.

Субота, 11. лютого 1933.

12.10 Грамофон, 13.10 Метеорольог. комунікат, 13.15 Шк. поранок, 15.15 Господарський комунікат, 15.35 Для молоді: „Ерольф, цар моря", 16.40 Враження з Маляги, 17.00 Авдиція для хорих, Сальонова орхестра, 17.30 Концерт, 18.00 Легка музика, 18.25 **Коляди в виконанні хору Волоської церкви під дир. Ром. Прокоповича**, 18.55 Львів тому пів століття, 20.00 Легка музика, Спортові вістки 22.05 Шопенові твори, 22.40 При криниці трьох братів, 23.00 Танкова музика.

Неділя, 12. лютого 1933.

11.45 Місійний відчит, 12.10 Метеорольог. комунікат, 12.15 Симф. поранок, „Жінка та сусп. професійні організації", 14.00 Лісова скринька, 14.20, 15.00 Музика, 14.40 Що чувати, що треба знати, 16.00 Для молоді: Що чувати в світі?, „Львиця Уанга", 16.25 Грамофон, Сільва рерум, 16.45 „Ідеали середньовічного лицарства", 17.00 Концерт, Комунікат Союзу сільських громад, 18.00 Фр. пісні — Левелін-Ярецька (сопр.), 18.20 Фертспян, 18.45 „Чим є для нас часопис?", 19.05 Всячина, 19.25 До жінок, авд., 20.00 То було таке відоме, муз. авдиція, 21.00, 21.02 Спорт. вістки, 21.10 Оп. музика, 22.00, 23.00 Танк. музика, 21.55 Комунікати.

Найновіше досліджування харчевих продуктів причинюється до того, що попит за норвеським траном заєдно більшає і зростає. Норвеський тран містить крім одиноко існуючої в ньомуж кількости вітамінів (500 A і 200 до 250 Д в 1 грамі) також ще потрібну кількість йоду, щоб зберегтися перед волям.

НОРВЕСЬКИЙ ТРАН

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Дальший тяг реферату проф. д-ра Витановича п. н. „Історичний розвиток українського народн. господарства" відбудеться в неділю 12. лютого 1933 в столовій Акад. Дому, Супінського 21, о год. 10.30.

Філія Союзу Українок у Львові запрошує своїх членів на відчит п. Льва Ясінчука на тему: Українське жіноцтво в Америці, який відбудеться дня 14. лютого 1933 р. о год. 6 веч. в домівці Філії С. У., Підвалля ч. 7, І. Гостям раді! 1-2

Дня 26. лютого 1933 р. в год. 10-ій рано відбудуться Звичайні Загальні Збори Філії Союзу Українок на місто й повіт Львів. Програма нарад: 1. Відчитання протоколу. 2. Звіти з діяльности. 3. Звіт Контр. Комісії й уділення абсолюторії уступаючому Виділові. 4. Вибір нового Виділу. 5. Вибір делегаток на Заг. Збори Централі. 6. Внески й запити. Якщо в год. 10 не буде приписаного числа членів — Заг. Збори відбудуться годину пізніше з тим самим порядком нарад без огляду на кількість приявних. Дня 25. лютого в год. 9 рано відбудеться Служба Божа в Успенській церкві (вул. Руська) за померших членів Т-ва, на яку запрошує всіх членів — За Виділ Філії С. У. у Львові: **М. Колтунюкова**, голова, **Е. Веберова**, секретарка.

В неділю 12. ц. м. в год. 11-ій відбудеться в будинку Монастиря СС. Василіянок при вул. Потоцького 95 відчит п. мг-ра Ю. Редьки п. н. „Поет-мученик" у 30-ті роковини смерти Павла Грабовського. Вступ за добровільними датками призначеними на будову церкви. — **Імпрезова Секція.** 1—2

Святочний концерт для вшанування памяти бою під Крутами відбудеться заходом львівських українських студентських організацій у понеділок, дня 13. ц. м. в год. 19.30 в салі Музичного Інституту ім. М. Лисенка (Шашкевича 5). Білети раніше можна дістати в Союзнім Базарі, а в день концерту при касі від год. 18.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ДАРМО Читачам „Діла". Напиши: імя, рік, місяць уродження, стан родинний, окреслю докладно характер, здібности, призначення, подам дармо найважніші факти Твого життя. На видатки канцелярійно-почтові залучити один зол. почтовими марками. Психо-графольог Szyller-Szkolnik, редактор часопису „Świt"— Warszawa, Żorawia 47. 1394 1-3

ГОДИННИКАРСЬКІ роботи виконує прецизійно й дешево Мандль, Коперника 14 проти кіна „Коперник". 1197 8—10

ПЕЧІ, бляти, рушта, кухонне начиння найсолідніша фірма Рентчнер, Легіонів ч. 37. 1264 10-10

ТЕПЕР ПРОДАЄМО залишені по сезоні сукні від зол. 15.—, плащі від зол. 35.— усі інші товари дуже оказійно. Магазин ЯКІВ ПОСАМЕНТ, Львів, Академічна 2 (Готель Жоржа). 1298 8—

НА ПРОДАЖ 2 реальности триповерхові і 1 двоповерхова, комфортові у Львові напроти костела св. Єлисавети. Відомість між год. 5 а 6 у Юліяна Козловського при вул. Львівських Дітей 17, II пов. 1396 1—

ОСТАННІ КУРСИ перських і смирнеських диванів з приводу виїзду пана Кароля Литвиновича кінчаться 25. лютого. На останні курси будуть приняті пані і панове. Щоби дати змогу кожному взяти в них участь цілість курсу 14 днів, 2 години денно лише 10 зол. Вписи на останні курси тревають лише до 11. ц. м. включно, пізніші вписи не приймається. Зазначуємо, що з приводу виїзду пана Литвиновича до Познаня в ціли проваджения курсів, курси у Львові є останні. Вписи і інформації Львів, Зиблікевича 18, Виробня диванів. 1395 1—2

ІНТЕЛІГЕНТНА в середнім віці вдова і 10-літньою донечкою, з двопокоєвим помешканням, на посаді, з малим маєтком вийде замуж за інтелігентного старшого солідного мущину на вищій урядовій посаді. Зголошення до Адміністрації під „Солідність". 1390 1—1

КУПЛЮ кожду скількість і за кожду ціну австрійські почтові значки з передруком „У. Н. Р." чисті і з печаткою. Адреса: Dr. A. Holovka, Praha 59. C. S. R.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПЯНІНА першорядні по знижених цінах; на догідних умовинах. Купно, продаж; замін уживаних інструментів.
НОВАЦКІ
Пілсудського 17. Тел. 35-21.

ПОРОШОК „УНІВЕРСАЛЬ" УСУВАЄ ВСІЛЯКІ НЕРВОБОЛІ.

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО"

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 шпальти текстові і 8 шпальт оголошенєвих.

1 мм одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень		зол. 0.15
1 „ одношпальтовий надіслане і некрольоги		„ 0·40
1 „ „ в тексті і новинках		„ 0·48
1 „ „ на першій сторінці		„ 0·55

Дрібні оголошення від слова:	
матримоніяльні по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„ 0·10
шукаючі праці	„ 0·08
слова товстим друком подвійно.	

Остання сторінка	1/1	зол. 380—
„ „	1/2	200—
„ „	1/4	110—
„ „	1/8	60—
Текстові сторони 50 проц. дорожче.		

За редакцію відповідає Олександер Костик — Видає Видавнича Спілка „Діло". — З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.